

บทคัดย่อวิทยานิพนธ์ เสนอต่อโครงการบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยแม่โจ้ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของ
ความสมบูรณ์แห่งปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์เกษตร

ปัจจัยทางเศรษฐกิจและสังคมบางประการที่มีผลต่อการยอมรับ
เทคโนโลยีการเกษตรของเกษตรกร ตำบลบ้านกลาง
อำเภอสันป่าตอง จังหวัดเชียงใหม่

โดย

นายบุญยฤทธิ์ นันทขว้าง

ตุลาคม 2546

ประธานกรรมการที่ปรึกษา: ผู้ช่วยศาสตราจารย์จงกลณี เกิดพิบูลย์

ภาควิชา/คณะ: ภาควิชาเศรษฐศาสตร์และสหกรณ์การเกษตร คณะครุภัณฑ์การเกษตร

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของเกษตรกร 2) ศึกษาการยอมรับเทคโนโลยีการเกษตรของเกษตรกร 3) ศึกษาปัจจัยทางเศรษฐกิจและสังคมที่มีผลต่อการยอมรับเทคโนโลยีการเกษตรของเกษตรกร และ 4) ศึกษาปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะของเกษตรกรเกี่ยวกับการยอมรับเทคโนโลยีการเกษตร ผู้ให้ข้อมูลในการวิจัยคือเกษตรกรที่ปลูกข้าวหรือถั่วเหลืองของตำบลบ้านกลาง อำเภอสันป่าตอง จังหวัดเชียงใหม่ โดยศึกษาข้อมูลเฉพาะปีการเพาะปลูก 2540 – 2544 สำหรับเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือแบบสอบถามที่สร้างขึ้นตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย จำนวนนำข้อมูลที่รวมได้มากว่าครึ่งหนึ่งโดยโปรแกรมสถิติสำหรัญเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ (SPSS for Windows) ซึ่งผลการวิจัยพบว่า

การยอมรับเทคโนโลยีการเกษตรของเกษตรกร กรณีปลูกข้าว ในปีการเพาะปลูก 2540 และ 2541 เกษตรกรส่วนใหญ่ยอมรับเทคโนโลยีการเกษตรเท่ากันคือ ร้อยละ 72.84 ส่วนปีการเพาะปลูก 2542, 2543 และ 2544 เกษตรกรส่วนใหญ่ยอมรับเทคโนโลยีการเกษตรเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง คิดเป็นร้อยละ 81.26, 83.47 และ 84.92 ตามลำดับ กรณีปลูกถั่วเหลือง พบร่วมในปีการเพาะปลูก 2540 และ 2541 เกษตรกรส่วนใหญ่ยอมรับเทคโนโลยีการเกษตรเท่ากันคือร้อยละ 69.82 โดยปีการเพาะปลูก 2542 เกษตรกรส่วนใหญ่ยอมรับเทคโนโลยีการเกษตร

ร้อยละ 86.29 ส่วนปีการเพาะปลูก 2543 และ 2544 เกษตรกรส่วนใหญ่ยอมรับเทคโนโลยีการเกษตรเท่ากันคือ ร้อยละ 88.25

ปัจจัยทางสังคมที่มีผลต่อการยอมรับเทคโนโลยีการเกษตรของเกษตรกร กรณีปลูกข้าว ในปีการเพาะปลูก 2540 และ 2541 ได้แก่ การติดต่อกับแหล่งความรู้ และประสบการณ์ในการเพาะปลูก สำหรับปีการเพาะปลูก 2542, 2543 และ 2544 ได้แก่ การติดต่อกับแหล่งความรู้ และอายุ ส่วนกรณีปลูกถั่วเหลือง ปีการเพาะปลูก 2540 - 2544 คือ ประสบการณ์ในการเพาะปลูก

ปัจจัยทางเศรษฐกิจที่มีผลต่อการยอมรับเทคโนโลยีการเกษตรของเกษตรกร กรณีปลูกข้าว ในปีการเพาะปลูก 2540, 2541, 2542 และ 2544 ได้แก่ สภาพการถือครองที่ดิน เนื้อที่เพาะปลูก และแหล่งเงินทุนประกอบอาชีพเกษตร สำหรับปีการเพาะปลูก 2543 ได้แก่ อัตราดอกเบี้ย เนื้อที่เพาะปลูก และแหล่งเงินทุนประกอบอาชีพเกษตร สำหรับกรณีปลูกถั่วเหลือง ในปีการเพาะปลูก 2540, 2541 และ 2542 คือ ราคาปัจจัยการผลิต สำหรับปีการเพาะปลูก 2543 ได้แก่ ราคาปัจจัยการผลิต และราคาผลผลิตการเกษตร สำหรับปีการเพาะปลูก 2544 ได้แก่ ราคาผลผลิตการเกษตร และเงินทุนประกอบอาชีพการเกษตร และแรงงานที่ใช้ในภาคเกษตร

โดยปัจจัยทางสังคมที่มีผลต่อการยอมรับเทคโนโลยีการปลูกพืชทั้ง 2 ชนิด มีลักษณะที่ใกล้เคียงกัน ในขณะที่ปัจจัยทางเศรษฐกิจมีผลที่แตกต่างกันต่อการยอมรับเทคโนโลยีการเกษตรของเกษตรกร เนื่องจากเกษตรกรปลูกถั่วเหลืองเพื่อการจำหน่าย ซึ่งเป็นการผลิตเพื่อเสริมเศรษฐกิจของครัวเรือน ส่วนการปลูกข้าวเป็นการผลิตเพื่อการบริโภคในครัวเรือนเป็นหลัก

สำหรับการเพิ่มระดับการยอมรับเทคโนโลยีการเกษตรของเกษตรกร ศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบลควรให้ความสำคัญในการทำหน้าที่เป็นแหล่งถ่ายทอดเทคโนโลยีที่เหมาะสม แหล่งข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตร และสนับสนุนส่งเสริมให้เกษตรกรเข้าถึงแหล่งเงินทุนที่มีดอกเบี้ยต่ำได้โดยสะดวกยิ่งขึ้น

Abstract of thesis submitted to the Graduate School Project of Maejo University in partial fulfillment of the requirements for the degree of Master of Science in Agricultural Economics

SOME ECONOMIC AND SOCIAL FACTORS INFLUENCING AGRICULTURAL
TECHNOLOGY ADOPTION OF FARMERS IN BANKLANG SUBDISTRICT,
SANPHATONG DISTRICT, CHIANG MAI

By

BOONYARIT NANDAKWANG

OCTOBER 2003

Chairman: Assistant Professor Jongkolnee Kerdpibule

Department/Faculty: Department of Agricultural Economics and Cooperatives,
Faculty of Agricultural Business

The purposes of this study were to find out: 1) economic and social status of farmers; 2) their agricultural technology adoption; 3) economic and social factors influencing their agricultural technology adoption; and 4) their problems and recommendations concerning agricultural technology adoption. The data were collected by means of questionnaires from rice and soybean farmers in Banklang subdistrict, Sanphatong district, Chiang Mai during the crop years 1997 – 2001 and analysed by the SPSS for Windows. The findings of this study are as follows:

In the crop years 1997 and 1998, 72.84 percent of the farmers adopted agricultural technology in rice cultivation whereas in the crop years of 1999, 2000 and 2001 their adoption increased to 81.26, 83.47 and 84.92 percent, respectively. In case of soybean cultivation, it was found that in the crop years 1997 and 1998, 69.82 percent of the farmers adopted agricultural technology, 86.29 percent in 1999 and 88.25 percent in 2000 and 2001.

The social factors influencing the farmers' agricultural technology adoption for rice cultivation in the crop years 1997 and 1998 were access to knowledge sources and experience in cultivation whereas access to knowledge sources and age were the factors in the crop years 1999, 2000 and 2001. Nonetheless, experience in cultivation was the crucial factor of soybean cultivation during the crop years 1997 – 2001.

The economic factors influencing the farmers' agricultural technology adoption of farmers for rice cultivation in the crop years 1997, 1998, 1999 and 2001 were land holding, farming land and financial sources whereas in the crop year 2000, the factors were interest rates, farming land and financial sources. In case of soybean cultivation in the crop years 1997, 1998 and 1999, the factor was costs of input. In 2000, costs of input and the price of the agricultural products were the factors and in 2001 the factors were costs of input, financial sources and farm labour.

It was interesting that social factors had influence on agricultural technology adoption of both crops while economic factors had different influence agricultural technology adoption of farmers due to the fact that soybean cultivation was done for commercial and economic purposes while rice was cultivated for home consumption.

To increase the degree of agricultural technology adoption of farmers, Sub – district Agricultural Technology Transfer Center should be a good source of appropriate technology transfer and agricultural information, as well as a facilitator for farmers to access credit sources with low interest rates.